

Na Štajarskem n. pr. se pečajo le s popravami pri kulturah.

Jaz ne mislim danes podrobneje govoriti o načrtu postave, temveč le zagovarjati koristi štajarske dežele, ki je bila hudo prizadeta po zadnji regulaciji. Štajarska dežela spada med one, katerih prebivalstvo se z vso pravico pritožuje, da mora nositi krivična bremena, in to je še občutljiveje za prebivalstvo.

Kako pa se je to zgodilo? Že gosp. poročevalec je naglašal v svojem poročilu, da je za časa regulacije zemljiškega davka nameravala vlada stalni katastralni prinos zvišati za polovico. Naravno je torej, da so se v istem smislu trudili tudi poročevalci v deželnih in okrajnih komisijah. In to se jim je posrečilo posebno v onih deželah, kjer so hoteli hitro izvršiti delo ter določiti tarife. Druge dežele pa so čakale, da so mogle primerjati.

Med tiste deželne komisije, kjer so hitro izvršili delo, spada tudi Štajarska. Na podlagi določenih tarifov so okrajne komisije cenile. In tako se je zgodilo, da so na Štajarskem čisti dohodek zvišali od 7.653.000 gld. na 11.220.000 gld. To zvišanje je porazdeljeno na vse dele dežele. Navesti hočem le eden vzgled. V okraju Bruck so zvišali čisti katastralni dohodek od 282.274 gld. na 576.836 gld., v okraju Felzbach od 638.147 gld. na 1.017.490 gld., v okraju Maribor od 738.809 gld. na 1.171.896 gld. Sicer so pozneje nekoliko znižali te številke, vendar pa je sedanji katastralni čisti prinos višji za več ko tri milijone od prejšnjega. Na Štajarskem so kmetje, ki sedaj plačujejo toliko davka, kakor je preje znašal čisti katastralni dohodek. To zagovarjajo, češ, da je svoj čas ob prehodu k stalnemu katastru štajarska dežela dobila nekaj olajšave. To pa še ne dokazuje, da olajšava ni bila opravičena. Ko bi danes veljalo to načelo, morale bi sedaj prevzeti večja bremena vse dežele, ki so pri regulaciji dobile olajšave. Dokazov imam premnogo, kako so v raznih deželah merili z raznim merilom. Toda ne bodem jih navajal, da ne poreče kdo, da hočem sedaj bremena zvrčati na druge dežele.

Gotovo je, da so popolnem opravičene mnoge pritožbe na Štajarskem glede visokega zemljiškega davka. Na Štajarskem sploh ni mogoče družih zemljišč dati v najem, ko travnike, a teh je malo v primeri z njivami. Na Štajarskem ni najemnikov, kar dokazuje, da je gospodarski položaj te dežele jako težaven.

Vprašanje je, ali je mogoča za Štajarsko primerna olajšava na podlagi te postave. To je odvisno od znižanja glavne svote zemljiškega davka in od visokosti zneska, ko bi se znižal za Štajarsko. In že danes moram odločno naglašati, da je znižanje za Štajarsko v znesku 215.000 gld. mnogo prenizko. Gospoda moja! Prošnje, deputacije in na tisoče reklamacij pričajo, da je poljedelsko prebivalstvo na Štajarskem preobremenjeno.

V poštev pa je treba jemati, da je glavna kultura na Štajarskem vinoreja. Ta pa je v zadnjih desetletjih tako opešala, da se komaj tretjina pridelava, kakor prejšnja leta. Uzrok je ta, da je že stoletja ena in ista kultura vedno na istem zemljišču. Zemlja je slabša, izsesana, in le isti še nekaj pridelajo, ki mnogo žrtvujejo, posebno umetnih gnojil. A kmet nima denarja in dr. Kronawetterju bodi povedano, da večkrat tudi veleposestnik ne.

Upam, gospoda moja, da bodo ti razlogi nekoliko veljali in da bode visoka vlada blagohotno ozirala se na pritožbe štajarske dežele. Sicer pa bodem glasoval za predlog manjšine, da se zemljiški davek zniža za poltretji milijon.

Cerkvene zadeve.

Sv. misijon v Šoštanju.

Pod vodstvom čč. oo. Doljaka in Vrhovca iz Jezusove družbe se je obhajal v župni cerkvi sv. Mihaela v Šoštanju misijon od dne 17.—25. majnika. Da bi bili v prejšnjih časih kedaj izvanredni delavci, misijonarji, obdelovali srca tukajšnjih vernih, se ne vé nikdo spomniti. Bogu bodi hvala, da je tudi ta prvi misijonski poskus tako blagoslovil! Nad 3300 obhajancev bo ohranilo ta zlati čas gotovo v vednem spominu.

Zares pastirsko-modra je bila misel, ponuditi tudi prebivalcem trga Šoštanj priliko, posebej v svoji trški podružni cerkvi poslušati čč. misijonarje. Zdaj nima pač nikdo izgovora, da se ni mogel udeležiti sv. misijona radi gneče ljudij v župni cerkvi, ali radi nevednosti slovenskega jezika. V obojem oziru se jim je ustreglo v trški cerkvi od dne 25.—28. majnika.

Daj Bog rast duhovni setvi, da bi tudi srca tistih, ki so prišli samo poslušati, pa niso pristopili k sv. zakramentom, Bog pretresel in omehčal vsaj za prihodnjo, če možno — renovacijo sv. misijona! Bog povrni trudapolno delovanje čč. misijonarjev in drugih čč. gg. spovednikov, ki so deloma od daleč prihiteli domačinom v pomoč, osobito vlč. g. dekan iz Škal, ki je skoraj vsak dan tako požrtovalno prihajal v spovednico.

Srca župljanov ne bodo pozabila ganljivih pridig, ne zares impozantne procesije z misijonskim križem, ne pretresljive pridige ob sklepu pod milim nebom pred cerkvijo. V tem nepozabljivem spominu bodo vedno tudi vpletene osebe obeh gg. misijonarjev, spovednikov in še posebno domačega č. g. župnika, ki je omogočil ta prvi misijon in toliko za-nj žrtvoval. Šoštanjčan.

Gospodarske stvari.

Občine, potegnite se za ribstvo!

Pred kratkim je došel na vse občine od c. kr. glavarstev na Štajarskem ukaz, naj se točno izpolnjuje § 10 štajarske vodne postave za razširjanje in vzdrževanje rib. V tem ukazu se pešanje riboreje odločno podtika nečednosti tekočih vod, zlasti ker se pri pilah (žagah) meša in trosi žaganje v vodo. Ker pa se to ne da zabraniti, (kajti ne more se pila tako urediti, da ne bi se trosilo žaganje k vodnemu kolesu), in ker se je to godilo enako od časa, ko so kmetje pri nas začeli les rezati (pred več sto leti), pa je bilo vse eno prej dosti rib, misliti smo začeli na neki drugi uzrok, čemu hira riboreja. In ta je gotovo postava o ribstvu ali ribolovstvu, katera sedaj pri nas tako rekoč visi v zraku.

Z letom 1848. so nehale desetine in tlaka, ostale pa še mnoge stare pravice grajščinam. Med temi je bilo tudi lovljenje rib, katero pravico so dajale grajščine po svojih oskrbnikih v najem komurkoli. Vsled splošne postave o zastaranju pa so grajščinam sedaj te pravice tudi zastarele in odpadle. Po nekod so se potegnile za to občine in tudi dobile v svojo oblast ribstvo, drugod, kjer se pa te ne ganejo (marsikje še ne vedo ljudje o tem), ondi pravim, se pa ribam hudo godi. Vidi se, da ribstvo sedaj nima gospodarja in kjer tega ni doma, kaj se godi, vsakdo zna!

Godi se namreč, da tak oskrbnik oddaje po navadi pravico loviti ribe, ali dobro vedé, da ni opravičen več za to, daje ga zakupniku z opombo: na nedoločen čas. To pomenja, dokler mu pravico kdo ne izmuzne.

Ta pravica pripada pa, kakor ona o lovu, izključno občinam, samo da se te morajo za-njo pobrigati. Morda se tu ali tam utegne kdo braniti, ali da se cela zadeva uredi, vredno je občinam nastopiti tudi pravno pot. Upamo, da v tem obziru ne bodo nasprotovala tudi oblastva, kajti dokaže se jim lahko, da pri sedanjih odnosih ribstvo ali riboreja ne more uspevati.

Godi se namreč, kakor vidimo, da odda oskrbnik grajščine za slepo ceno, skledo leče, pravico ribolova zakupniku. Ta pa odda te pravice, kakor kos kruha od hleba, drugemu, in ta za nekaj grošev še tretjemu, tako, da je v tej kupčiji od neopravičenega grajščinskega oskrbnika v četrte roke šla pravica loviti ribe. Razume se, da je med toliko trgovci dosta neukretnih, ki ne znajo, kaj je pravo in pošteno ribolovstvo, kaj jim na mari se le riboreja? Ne vemo tudi, ali so deloma ali celo nič podkovani s pravico lova, katera se dandanes tako strogo tirja. Od toliko najemnikov lovi se vse vprek, samo da se kaj dobi. Ker menda malo kateri je opravičen k lovu, tudi drugih ne more tožiti, tako je pa mreža ribjega lova vse preveč razpeta.

Kmetje ne morejo zabraniti, da se po malem vedno trosijo žaganice v vodo. Da bi pa je nalašč kdo trosil, tega ne verjamemo, pa tudi tacega od kazni ne izgovarjamo. Navadno pa se vozi od naših žag žaganje domu za steljo, večkrat se še pipajo za-nje. Ker pa se je to godilo pred več desetletji tako, in so vendar uspevale ribe, da so jih bili polni naši potoki, verujemo le, da je drugi sovražnik — požrešni in neukretni ribolovec jih odpravil. Temu se pa dá v okom priti s tem, da od neopravičenega grajščinskega oskrbnika se izroči pravica do ribolova sploh občinam, katere lažje pazijo na pravilno ravnanje z ribami.

Občine bi s tem korakom napravile si dvojen dobiček. Prvič bi si z najemščino ribolova pomnožile skromne dohodke, kar je marsikje že krvava potreba; drugič pa bi se tem potom najlažje doseglo varstvo ribam. Torej občine, ganite se in ne molčite, kakor imate slabo navado, da potem prepoznega koraka ne boste obžalovali.

Pohorski.

Sejmovi. Dne 13. junija v Žalcu, pri Sv. Andražu v Slov. gor., v Rogatcu, Kozjem, Siegersburgu, Brežicah in pri Sv. Janžu pri Spod. Dravogradu. Dne 15. junija na Planini, pri Sv. Barbari pri Konjicah, v Mozirju, Jurklostru, Arvežu, Gornji Radgoni, Lembahu, pri Sv. Vidu niže Ptuja, v Celju in Kostivnici. Dne 17. junija pri Sv. Trojici v Slov. gor.

Dopisi.

Iz Celja. (Okr. zastop — celjski Nemci(?)) pa t nadvojvoda Karol Ludovik. Dne 8. t. m. je zboroval slovenski okrajni zastop zadnjokrat. Načelnik gosp. dr. Sernec opomni navzoče najpoprej na veliko zgubo in žalost, ki je zadela Avstrijo, cesarja in njegovo preuzvišeno rodbino po smrti brata cesarjevega, preblagega nadvojvode Karola Ludovika. Vsi avstrijski narodi žalujejo in izražajo pri tej priliki svoje sožalje, udanost in ljubezen do cesarja in njegove cesarske rodbine. Slovenski zastopniki so ustali od svojih sedežev, izražajoč tako, da se strinjajo z besedami načelnikovimi, le zastopniki celjskih Nemcev(?) so obsedeli, kakor bi prilimani bili, kar slovensko večino vidno razjari, ki pritrjuje besedam č. g. Gregoreca, ki je nezaslišano predrznost celjski Nemcev(?) grajal in zahteval, naj se žaljivo in nedostojno obnašanje one nemške(?) manjšine zabeleži v zapisniku. Silni udarec je skušal vodja Nemcev(?),

znani Rakušev Pepi, nekoliko odbiti, pa ni bilo mogoče. Nemci(?) so dobro razumeli govor dr. Serneca, dva sta takoj ustala, pa ko je tretji zašepetal »sitzen bleiben«, so obsedeli vsi, gotovo ni na čast sebi in svojim volilcem. Zatem spominja se gospod načelnik še svojega namestnika, g. Hausenbihlerja, ki je nedavno umrl. Rajni nam ostane v blagem spominu zaradi mnogovrstnih in velikih zaslug v vsakem oziru. Nepozabno je, kar je storil za hmeljarstvo in konjarstvo v Savinjski dolini. — Okrajne doklade znašajo 25%, kar je lani dalo z drugimi dohodki vred 45665 gld. Stroški so veliki. Plača cestnikom je znašala 3094 gld., za posip 10695 gld., šolske doklade (7%) 10672 gld., uravnavanje Savinje 1500 gld., železnica Celje-Velenjska 4000 gld. itd. Vkljub temu je odbor tako varčno gospodaril, da je lani izdal manje 5757 gld. 83 kr., ne da bi kaj važnega bil zanemaril. Po pravici so torej slovenski zastopniki bili zadovoljni z računskim sklepom za leto 1895. ter izrekli po navetu č. g. dr. Gregoreca g. načelniku in gg. odbornikom za njihovo spretno, varčno in požrtvovalno poslovanje najiskrenejšo zahvalo. Tako je končala za Slovence častno druga doba, v kateri je v okrajnem zastopu celjskem na krmilu bila slovenska večina. Nove volitve so že razpisane. Zmaga Slovencev je, kakor vse kaže — zopet gotova.

S Ponikve. (Shod volilcev.) Veliko veselje nam je napravil binkoštni ponedeljek državni poslanec č. g. dr. Lavoslav Gregorec, ko je na Ponikvi sklical shod volilcev, katerega nam je bilo zelo potreba, ker pri nas še imamo trdno zimsko spanje, če ravno bo kmalu poletje. Velika množica domačih faranov se je zbrala v lepo okičeni sobi g. Franca Podgoršeka, a tudi tujcev ni manjkalo. Videl si jih v velikem številu iz Šmarija, potem iz Št. Jurija in celo iz daljnega Vranskega. Domači g. župnik predstavili so nam državnega poslanca, ki je potlej stopil na oder in prav mično, ter za vsakega kmeta razumljivo razlagal, kako težko da je v državnem zboru kaj doseči za Slovence, zlasti za slovenske kmete in temu je kriv nesrečni volilni red, po katerem tisti nimajo večine v državnem zboru, kateri so po številu v večini, Slovani. Nadalje je natanko razložil novi volilni red grofa Badenija, kateri sicer starih krivic za nas ne bo odpravil, se pridejo nove zraven, a nekaj bo boljšega: Slovani bodo lažje dobili zaveznikov, in ker ima novi volilni red kal v sebi za razdor starih krivic. Poročal je nadalje, kaj je uzrok, da vinska in žitna cena tako pada, namreč novi denar in za nas draga, za druge pa vredna colnina. Govoril je tudi o škodljivi lovski postavi, o prevelikem desetku, o novi davčni preosnovi, o slabi domovinski postavi, kako krivična je za nas pogodba z Ogersko. Pokazal je slednjič in z izgledi pojasnil, kako slabo se spolnjuje točka 19, katero so sveti cesar leta 1868. podpisali in po kateri imajo vsi narodi v Avstriji, torej tudi Slovenci enake pravice, a se nam vendar velike krivice godijo v šoli, pri sodiščih in drugih uradih, kjer še marsikje nečejjo slišati o slovenščini. Nazadnje nas je navduševal, da se moramo za vsako pravico, ki nam gre, zopet in zopet potegovati in se vsestransko izobraževati, da bomo imeli o vseh stanovih izobražene Slovence, ker le tako nam je mogoče priti do slobode in se otresti tujega jarma. Dolg je bil govor, a za nas še prekratek. Še bi bili radi poslušali, zlasti kmetje kazali so veliko navdušenost, in ko so se domači g. župnik zahvalili govorniku, zadonel je po dvorani trikratni »živio«, kar je dokaz, da je beseda šla do srca.

Iz Krčevine pri Ptuj. (»Kmet. bralno društvo«) je dne 25. maja priredilo veselico pri gostilničarju B. Windischu. Udeležilo se je taiste dokaj odličnih gostov iz mesta in okolice, kakor tudi precejšna